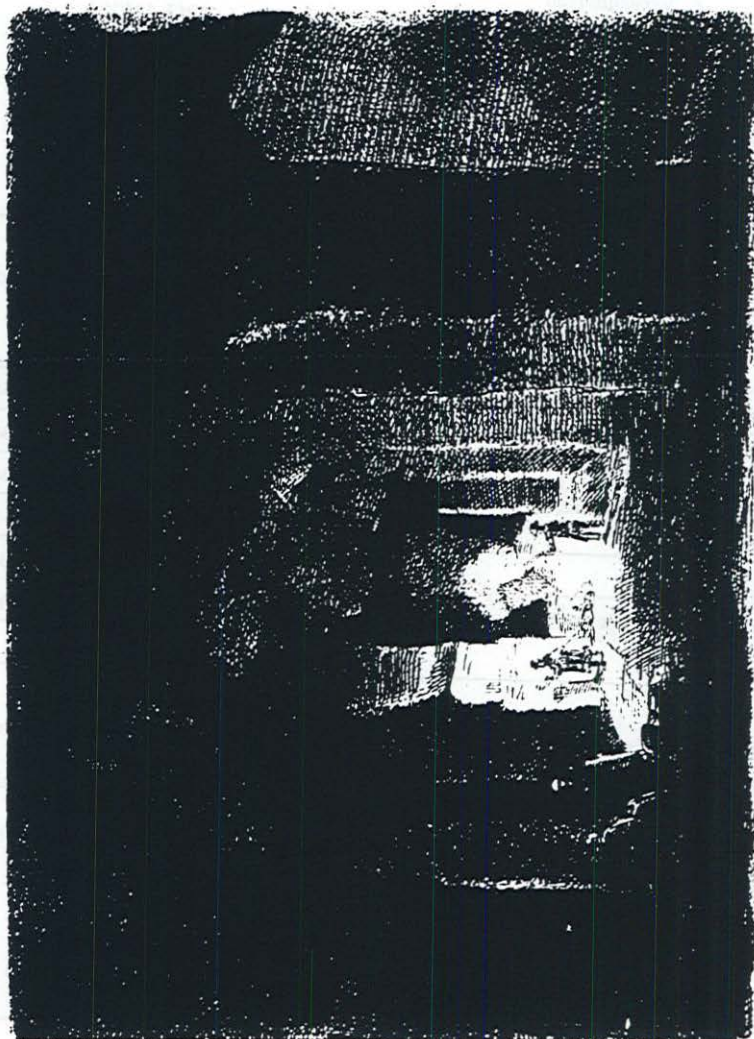

DUKWERK

POST
CODE
*Gewoon
Leven doen.*

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven
Naturhistorisch Genootschap in Limburg

SOK-INFO 57 maart 1994

SOK-INFO 57

Secretariaat	SOK-Medelingen	SOK-INFO	Algemeen adres
Ed Rousseau Papenweg 116 6212 CJ Maastricht Tel: 043-251475	Ton Breuls Bovenstraat 28 3770 Kanne/Riemst Tel: 00-3212454059	Joep Orbons Roserye 109 D 6228 DK Maastricht Tel: 043-618793	Natuurhistorisch Genootschap Postbus 882 6200 AW Maastricht

De stuurgroep van de SOK bestaat uit:

Ton Breuls	Voorzitter en SOK-medelingen	00-3212454059
Ed Rousseau	Secretaris	043-251475
Ed de Grood	Vergunningen	043-293067
Han Bochman	Materiaalbeheer	043-433355
Joep Orbons	Internationale contacten, bibliotheek	043-618793
Rik Bastiaens	Ledenadministratie	043-211674
Roger Reinartz	Bibliotheek	043-215292
Olav Hensing	Bibliotheek	043-218473
Luc Walschot	Inventarisatie	

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

SOK-Groeven

De SOK heeft een aantal groeven in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve	Beheerder	Tel:
Koelebosch groeve	Ed de Grood	043-293067
Roother groeve	Annelies Heynen	043-611357
Nieuwe groeve	Han Bochman	043-433355
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3112454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Ed de Grood	043-293067
Fallenberg groeve	(Nog) Niet toegankelijk	-

Bij inbraak in SOK groeve:

- Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van onze SOK groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.
- Melden van vernielingen bij onderstaande personen, als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.
 - 1° Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
 - 2° Han Bochman, materiaalbeheer, 043-433355
 - 3° Ed de Grood, groeveopzichter, 043-293067
 - 4° Ton Breuls, voorzitter SOK, 00-3212454059
 - 5° Ieder ander stuurgroep lid. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
- De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen vierentwintig uur hersteld is.

Voorpagina:

Op de voorpagina staat een tekening gemaakt door Alex Schaepekens uit "Montagne Saint-Pierre", 1859.

Oproepen van en naar SOK-Leden

Nieuwe SOK leden

Wij heten als nieuw SOK-lid hartelijk welkom :

Dauphin J., Papenweg 66, 6212 CH, Maastricht

Kruse S., Horatiushof 43, 6215 EC Maastricht, Tel: 043-436653

Mentink A.J.P., Terra Cottaplein 1D, 6216 BH Maastricht, Tel: 043-475946

Morreau-Magnée M., Lage Kanaaldijk 80, 6212 AJ Maastricht

Rousseau J., Pomerollaan 77, 6213 GW, Maastricht

Willems J., Maastrichtersteenweg 282, B 3700 Tongeren, Tel: 012-261988

De heer Mentink uit Maastricht is ons 100-ste SOK-lid!

Adreswijzigingen SOK leden

Jung U., Tenge-Riethberg straße 9, D 33758 Schloß Holte-Stukenbrock

Luttik R., Javastraat 40-2, 1094 HJ Amsterdam

Rijksarchief Limburg

Tijdens een bezoek aan het Rijksarchief Limburg om zaken op te zoeken m.b.t. groeven in het archief van het Hertogdom Limburg heb ik kennis gemaakt met het hoofd Studiezaal, dhr. Tomas Baas.

Deze blijkt erg geïnteresseerd te zijn in de groeven in Limburg. Hij is op de hoogte van het bestaan van de SOK en heeft zich bereid verklaard om SOK-leden met raad en daad terzijde te willen staan bij eventuele vragen m.b.t. archiefonderzoek. Als iemand onderzoek wil plegen in het Rijksarchief Limburg, dan kan het zeer nuttig zijn om hem te raadplegen.

Het adres van het Rijksarchief Limburg is:

Achter de Oude Minderbroeders 3

6211 HM Maastricht.

De openingstijden zijn:

Maandag 13:00 - 17:00 uur.

Dinsdag t/m vrijdag 9:00 - 17:00 uur.

John Knubben

Bombeydaal 7

6228 GT Maastricht

SOK-INFO voorpagina

Door mijn oproep in de vorige SOK-INFO heb ik vele tekeningen, suggesties en ander bruikbaar materiaal gekregen voor de voorpagina's van de SOK-INFO. Hartelijk dank voor iedereen die in zijn prenten-archief is gaan zoeken. Natuurlijk zijn nieuwe en bijzondere tekeningen nog altijd welkom.

Joep Orbons

Oproepen van en naar SOK-Leden

Videoband

De copieën van de 2.5 uur durende video-band over tv-documentaires van de mergelgrotten, zoals vertoond op de SOK-avond in december, zijn klaar. De mensen die vooringeschreven hebben kunnen de band afhalen bij Ed Rousseau tegen contante betaling van f 27.50.

Adres: Papenweg 116, Maastricht.

Anoniem schrijven

In het archief van Staatstoezicht op de Mijnen troffen Jacques Maes en ondergetekende het volgende schrijven aan, dat een "bezorgde" inwoner van St. Pieter aan de inspecteur der Mijnen zond. Ik vind de inhoud van de in een zeer mooi handschrift geschreven brief dermate anecdotisch dat ik de tekst hieronder letterlijk weergeef:

St. Pieter 13 september 1909

Edel Achtbaren gestrengen Heer,

Bij deze kom ik U bekend maken dat onder de gemeente langs de Cannerweg onder de Pietersberg wordt mergel uitgehaald en dat is wel zeker zonder verlof.

Dit moet zeer gevaarlijk zijn en het is thans onder rijksgrond want boven is de exercer plaats voor de militairen, dus dit wordt zeer gevaarlijk en zou wel dienen door U Edel Achubaren Heer geïnspecteerd moeten worden om alle gevaren te voorkomen.

*• Een weldenkend ingezetenen
Een menschenvriend.*

Uit een gesprek met Ton Breuls over dit anonieme briefje bleek dat dit "bezorgde" briefje alleen maar eigenbelang diende. Ton zal dit in een volgende aflevering van SOK-Info uit de doeken doen.

John Knubben
Bombeydaal 7
6228 GT Maastricht

Kanaaltunnel

Eens iets anders ondergronds dan onze bekende mergelgrotten of kalksteengroeven is natuurlijk de Kanaaltunnel (Chunnel voor intimi). Als alles volgens plan verloopt, en dat doet het natuurlijk niet, dan wordt de kanaaltunnel geopend op 6 mei. Deze feestelijke gelegenheid (eindelijk hoort Groot Britannië weer bij het continent) gaat samen met veel publiciteit. Een van deze activiteiten is een BBC documentaire die rond 6 mei uitgezonden wordt over het ondergrondse. Sub-Brit heeft bij de ondergrondse opnames gastvrouw gespeeld, zodat wij op de BBC een aantal van hun groeven kunnen bezichtigen. Natuurlijk komen de leden ook vol in beeld.

Als ik meer weet over de exacte uitzenddatum en het is nog in te passen in een SOK-info dan zal ik het laten weten. Zo niet, noteer het dan nu alvast in uw agenda.

Joep Orbons

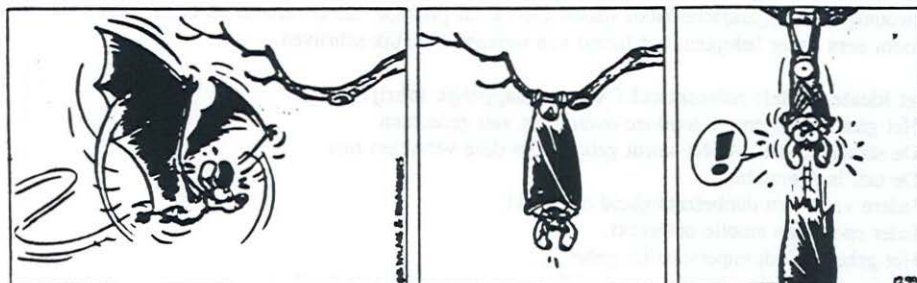
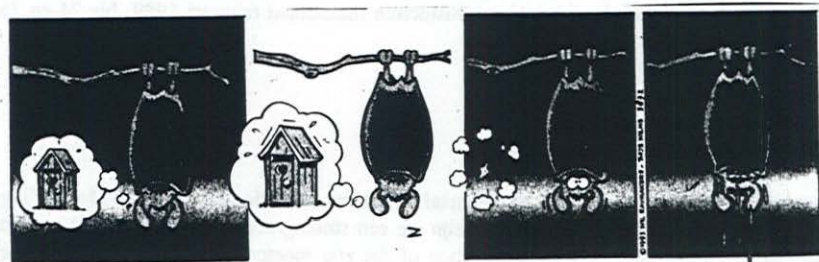
Volgende SOK-ledenavond:

Op vrijdag 6 mei 1994 is de volgende SOK-Ledenavond. Zoals altijd begint deze SOK-Ledenavond exact om 19:30 uur in het Natuurhistorisch museum te Maastricht.

Het is nog een hele tijd, maar we hebben het ook erg druk gehad met de SOK-VVV lezingen. Het programma voor deze SOK-Ledenavond zal in de vorm van een SOK-INFO worden opgestuurd. Noteer de datum van vrijdag 6 mei alvast.

Gevonden in dagblad "De Limburger"

Boes

Reactie stuurgroep op artikel "het onderzoek naar de geschiedenis van de bouwsteenwinning."

Naar aanleiding van het artikel "het onderzoek naar de geschiedenis van de bouwsteenwinning" (SOK-Medelingen 21), een tweetal lezingen (in Valkenburg en in Maastricht) en een artikel in dagblad de Limburger, meent de stuurgroep van de SOK afstand te moeten doen van een aantal stellingen en meningen van Jacquo Silvertant.

Het gaat hierbij met name over de verschillende "methoden" van onderzoek. De stuurgroep bestrijdt het feit dat "onwetenschappelijk" en "semi-wetenschappelijk" onderzoek minder gefundeerd zou zijn dan "wetenschappelijk" onderzoek (mocht er al duidelijk verschil tussen deze methoden te vinden zijn).

De stuurgroep moedigt dan ook eenieder aan door te gaan met onderzoek en de resultaten ervan te publiceren. Laat niemand zich geremd voelen en gaan denken "ben ik nu wetenschappelijk, onwetenschappelijk of semi-wetenschappelijk bezig".

Een andere invalshoek over deze materie is verwoord door Marjan Melkert in onderstaand stuk en door Dr. A. van Wijngaarden in zijn toespraak t.g.v. het 10-jarig bestaan van de SOK in 1988 waarvan een afschrift te vinden is in het Natuurhistorisch maandblad februari 1989, blz 24 en 25.

WETENSCHAPPELIJK SCHRIJVEN ?

Wetenschappelijk schrijven: we proberen allemaal om onze bevindingen in SOK-Medelingen zo wetenschappelijk mogelijk te presenteren, daar zijn we een studiegroep voor. Maar het is onzinnig om van iedereen te verwachten dat hij of zij weet hoe of dat zou moeten en wat de criteria kunnen zijn voor wetenschappelijkheid, bij het op papier zetten van gedachten. Daarom lijkt het me aardig om dat beetje kennis dat ik over wetenschappelijk schrijven heb opgedaan tijdens de 2 en 1/2 jaar dat ik Cultuur en Wetenschapsstudies studeer aan de R.L. met SOK-leden te delen. Baat het niet, dan schaadt het niet, misschien was dit al bekend.

Om te beginnen heb je wetenschappelijk schrijven en wetenschappelijk schrijven en gaapt er zoals gewoonlijk een gigantische kloof tussen theorie en praktijk, tussen droom en daad. Laten we eerst de droom eens nader bekijken: het Ideaal van wetenschappelijk schrijven.

Het ideale model: referentieel / wetenschappelijk schrijven.

- Het gaat hierbij om de foutloze overdracht van gedachten.
- De standaard-taal (ABN) wordt gebruikt en deze verandert niet.
- De taal is doorzichtig.
- Iedere vorm van dubbelzinnigheid ontbreekt.
- Ieder spoor van emotie ontbreekt.
- Het geheel wordt onpersoonlijk gebracht.
- Uit de stijl van de tekst moet niet blijken wie het geschreven heeft

Dit ideaal zou leiden tot de constructie van kunstmatige talen, die gericht zijn op het bevestigen van langs rationele weg gevonden waarheden.

Zoals iedereen wellicht duidelijk zal zijn, is het ideaal alleen voor luchtfietserij geschikt, in de werkelijkheid kom je er niet ver mee. De onmogelijkheid van dit model zit in de dubbelzinnigheid van de taal zelf, die niet te omzeilen valt.

Het blijft daarom een probleem om een gedachte ongeschonden van een hoofd in een ander hoofd te krijgen. Indien dit toch geprobeerd wordt, met inachtneming van de beperkingen van taal en mens, wordt het volgende model mogelijk.

Het 'gezonde verstand' model. (Common sense.)

- Het gaat om een poging tot weergave van het denken zelf.
- De grootst mogelijke eenvoud.
- De grootst mogelijke ordelijkheid.
- De grootst mogelijke precisie.
- De geschreven taal benadert de gewone spreektaal voor gewoon gebruik.
- De taal richt zich naar het verstand, speelt niet op de emoties.
- Emoties ontbreken niet geheel en al, maar zijn onderkoeld.
- Het betoog moet systematisch opgebouwd worden.
- Het is zaak om serieus te schrijven zonder plechtstatig te worden.
- Wispelturigheid en misplaatste gewichtigheid zijn uit den boze.
- Schrijfstijl is gewenst, mag persoonlijk zijn, maar moet wel samenhangend zijn.

Het is niet eenvoudig om volgens het 'gezonde verstand' model te schrijven, het levert wel heldere teksten op, die aangenaam zijn om te lezen. Ik vind dat het merendeel van de artikelen in de SOK-Mededelingen met het gezonde verstand geschreven is.

Het is niet de bedoeling dat iedereen zich nu verplicht voelt om in het vervolg met dit model aan de slag te gaan. Mocht er iemand twijfels hebben omtrent de leesbaarheid van zijn of haar tekst, volgt er hier nog een tip. Het is een goede test om een artikel aan iemand te laten lezen die met het onderwerp ervan niet bekend is. Als deze er na lezing chocolade van kan maken, is het artikel duidelijk geschreven.

In de volgende SOK-Info wil ik graag ingaan op de vaak vermakelijke misvattingen over wat "goed wetenschappelijk schrijven" is, en hoe mensen daar anderen een rad mee voor de ogen kunnen draaien.

Bron:

E.W.F. Tomlin, "The prose of thought". In Boris Ford (ed.), *The Pelican Guide to English Literature, 7: The Modern Age*. Harmondsworth: Penguin Books, 1973 (3rd edition). PP.246-262.

Marjan Melkert
 Henri Goovaertsweg 4
 6212 BX Maastricht
 043-258608

Recente publicaties:

SOBERES no 29, december 1993

Dit blad van een Belgische groevenclub (Société Belge de Recherche et d'Etude des Souterrains) bevat een aantal gevarieerde in het frans geschreven artikelen. Het begint met een evaluatie van een bijeenkomst van leden in september 1993, gevolgd door een artikel over het belang van het ondergrondse voor de winterslaap van vleermuizen. Daarna wordt het heropenen van een ondergrondse schuilplaats in het departement Pas-de-Calais in Frankrijk onder de loep genomen. Dan een verhaal over ondergrondse groeven in Nottingham in Groot-Britannië, waarna een artikel over 3000 jaar graffiti de artikelen-reeks afsluit. Hierna volgen nog een lijst van recente publicaties en verenigings-mededelingen. Alle SOBERES-uitgaven, van 1 t/m 29, zijn in te zien bij Ton Breuls.

GRSMA 10, 11 and 12

De GRSMA (Groupe de recherches souterraines en milieu artificiel), zijn zeer actief. Recentelijk hebben ze weer drie publicaties uitgebracht: nr 10, 11 en 12. De onderwerpen die daarin ter sprake komen zijn: ijskelder in Luik, enkele ondergrondse zaken bij Tournai (Doornik), loodmijnen in Villers-en-Fagne, een ondergronds champignon-museum in Saumur, een middeleeuwse vluchtplaats in Chassepierre-sur-Semois, ondergrondse ruimtes onder Enghein kasteel, het Rouge-Cloître abdij en het Val-Dieu abdij, een reservoir in Croisiers, een ijskelder in Goé, een ondergronds museum in L'Ardoise, ondergrondse fortificaties in Zuid Frankrijk, souterrains in Mons, grotwoningen in Targnon en in Rumelange het ondergronds Nationaal Mijn-Museum. Alle GRSMA-uitgaven, van 1 t/m 12, zijn in te zien bij zowel Ton Breuls als bij Joep Orbons.

Subterranea Britannica Bulletin no. 29

Onze zustervereniging uit Groot-Britannië heeft recentelijk hun jaarlijks bulletin uitgebracht. Hierin staan een aantal artikelen van lezingen die gehouden zijn tijdens het Bath symposium in augustus 1992. Het eerste artikel door Paul Sowan handelt over de manier waarop ondergrondse zaken op oude Engelse kaarten zijn aangegeven. Dit wordt gevolgd door een artikel van Tim Martin over de watervoorziening in Brighton and Hove. Een artikel van Richard Hope-Hawkins over de Clifton Rocks railways in Bristol gaat vergezeld van mooie prenten over deze funiculaire trein die door de rotsen afdaald. Een grotwoning in Crichton main, Schotland, is het thema van een artikel door Alfred Grandjean. Het volgende artikel handelt over Coprolite industrie in Groot Britannië, door Bernard O'Connor. Patty Briggs schrijft een uitgebreid artikel over vleermuizen ondergronds. Het laatste artikel is geschreven door SOK-lid Jacquo Silvertant en gaat over de ondergrondse oorlogsindustrie in het Geuldal.

Dit bulletin, net zoals de nummers 22 tot 28, zijn bij Joep Orbons in te zien.

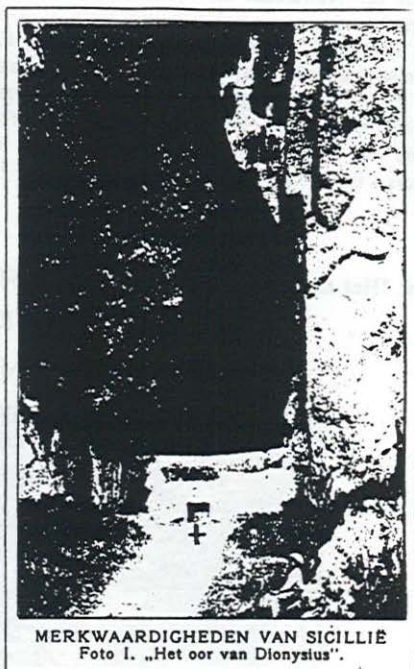
Dionysos

Op zolder bij iemand in Geulhem vond ik, behalve een oude schoenendoos met foto's en ansichten van rond de eeuwwisseling enkele kranten artikelen en oude geïllustreerden, waaronder een Katholieke Illustratie uit 1934, waar het volgende artikeltje instond met bijgaande foto.

MERKWAARDIGHEDEN VAN SICILIË.

Bij het opnoemen der bezienswaardigheden van dit interessante eiland mag men het Oor van Dionysius niet vergeten. [zie foto] Zooals men ziet gelijkt de opening die men op de foto bovenaan ziet op een menschelijk oor.

Deze naam werd aan de grot gegeven door den schilder Michel uit Carravagio, die in 1856 deze plaats bezocht. Door dezen naam onstond de legende, dat Dionysius de kerker had doen vervaardigen om van uit de hoogte alles te hooren hetgeen de gevangenen zelfs fluisterende tegen elkander zeiden. Deze grot is werkelijk de vermaardste curiositeit van Siracusa vanwege de buitengewone accoustiek, die zoo volmaakt is dat ze zelfs het zwakste geluid duidelijk waarneembaar maakt. De bewaarder, die het publiek door het deurtje [bij het + op de voorgrond] doet binnentreden in de grot, maakt U opmerkzaam op het geluid veroorzaakt door het spreken, het slaan van de deur, ja zelfs het verscheuren van papier; welke geluiden zich alle, met met verwonderlijk effect, zich vele keren herhalen".

MERKWAARDIGHEDEN VAN SICILLIË
Foto I. „Het oor van Dionysius“.

Verder vermeldt het artikel nog het voorkomen van een Romeinsch Amphitheater

"Dit monument van de oudheid is in de volle rots uitgehouwen; een romeinsch werk, tamelijk wel behouden. Het heeft een eliptischen vorm van 119 en 140 diameter; groter dus dan de Amphitheaters van Pola, Pompei, Catania en slechts weinig kleiner dan dat van Verona. Twee ingangen geven toegang tot de arena, die omgeven is door een hoge borstwering; daaronder loopt een onderaardse gewelfde gang der kampvechters en wilde dieren"

De beschrijving gaat nog een stuk door maar geeft verder geen informatie meer over de ons boeiende ondergrond. Mogelijk is het een vakantie bestemming voor de fanatieke ondergronders van de SOK en kunnen we binnenkort "na de vakantie" een dialezing op een ledenavond meer zien van dit stukje ondergrondse historie.

Tot zo ver weer een artikel uit de oude schoenendoos.

L. Walschot.

Berichten van onze zustervereniging uit Groot Britannië

"Sub Brit" is als vereniging erg actief. Ze brengen één maal per jaar een publicatie uit. Een samenvatting van de publicatie van 1993 is eerder in deze SOK-INFO te vinden. Verder komt er nog regelmatig een Newsletter uit voor de leden met interessante gegevens. Deze "Subterranea Britannica Newsletter" is dus te vergelijken met onze SOK-INFO. De meest recente "Newsletter" gaat geheel over het Study-weekend dat Sub-Brit van vrijdag 12 tot zondag 14 augustus organiseert. Dit weekend, dat één maal per jaar georganiseerd wordt, is dit maal in Greater Manchester, Lancashire en Cheshire. Op het programma staan bezoeken aan ondergrondse kanalen en schuilplaatsen uit de oorlog, steenmijnen, ertsmijnen en het mijnmuseum van Yorkshire.

Een copie van deze newsletter te samen met een inschrijvingsformulier, en uiteraard ook van oudere newsletters, is te verkrijgen bij Joep Orhons. SOK-Leden zijn op dit study-weekend van harte welkom.

Prent uit "Het menselijk bedryf vertoond in 100 verbeeldingen", Amsterdam 1694

De Steenhouwer.

Hoewel verspreid, Nochtans bereid.

*De Stenen worden vast behouwen ,
Om't machtig Huis meed' op te bouwen .
Gelijk des Heeren Jesu werck ,
De Steenen, hier en daar geleegen
Bereid, en vleid en schickt ter deegen,
Tot 'Opstal van Zijn eeuwige kerck.*

"Souterrains"

Contacten met mensen die zich onderaards bewegen zijn voor de SOK niet vreemd. Daar is sinds vorig jaar weer iets nieuws bij gekomen. Ditmaal gaat dat richting de speleo-wereld. De meeste SOK-leden kennen Speleo-Nederland wel. De vereniging van Nederlanders die natuurlijke grotten bezoeken en bestuderen. De SOK heeft een uitwisseling met hun blad "Pierk" dat via de SOK-bibliotheek verkrijgbaar is.

De meeste landen over de wereld hebben een speleo-vereniging, sommige wel meerdere. Al deze verenigingen hebben zich bij elkaar gepakt in een "wereld-club" om gegevens uit te wisselen, symposia te coördineren enz. Deze club heet de "UIS" (Union International de Speleology). Voorzitter van de UIS is Hubert Trimmel uit Wenen en de secretaris is Pavel Bosak uit Praag. Deze UIS heeft een aantal sub-groepjes opgericht die zich bezig houden met een aantal specifieke speleo-onderdelen als hydrologie, biologie, etc. etc.

Veel speleologen komen naast de natuurlijke grotten ook vaker in contact komen met door mensenheden gemaakte onderaardse stelsels als groeven en mijnen, vaker algemeen aangeduid als "Souterrains". Veel speleo-verenigingen hebben zelfs een afdeling die zich bezig houdt met de studie van de plaatselijke Souterrains. Het is zelfs zo dat de SOK een van de weinige verenigingen is die zich uitsluitend bezig houden met kunstmatige onderaardse zaken.

Nu heeft de UIS in 1989 onder leiding van de Fransman Jacques Chabert een werkgroep opgericht die zich bezig houdt met die Souterrains. In 1991 is de leiding van deze club door ondergetekende overgenomen en in 1993 is deze werkgroep geformaliseerd in een Commissie.

Waaruit bestaat nu het werk van de "UIS-Commission on artificial cavities". Het is niet de bedoeling dat de commissie zelf onderzoek doet of publicaties gaat uitbrengen of lezingen organiseert. Het enige doel is mensen met elkaar in contact te brengen en te informeren over lopende zaken. Om dit doel te verwezenlijken wordt er twee maal per jaar een blaadje uitgebracht genaamd "Souterrains". Hierin staan samenvattingen van recente publicaties, namen en adressen van mensen en verenigingen die zich in de aangesloten landen bezig houden met het onderzoek in souterrains, data van internationale bijeenkomsten en verder wat algemeen voorkomende gegevens.

Hoe kan dit netwerk van mensen nu voor de SOK-leden nuttig zijn? Stel dat iemand op vakantie wil naar een bepaald land, en hij of zij weet niet wat er ondergronds te vinden en te doen is. Via dit netwerk kunnen SOK-leden adressen krijgen wie onderzoek doet, waar musea te vinden zijn en zo voort. Momenteel omsluit het netwerk de volgende landen: Argentinië, Australië, België, Bulgarije, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, IJsland, Kroatië, Nederland, Nepal, Tsjecho-Slowakije, Oekraïne, Venezuela en Zwitserland. Je ziet, ruime keuze voor vakantie adressen.

Een abonnement op "Souterrains" is bij Joep Orbons te bestellen en dit kost f 15.00 per jaar.

Voor meer informatie neem contact op met:

Joep Orbons
Roserye 109 D
Maastricht
Tel: 043-618793

AFZ: NL 6228 DK 109 D